

DECIZIE

18 septembrie 2013

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele completului, judecătorul Valeriu Doagă
Judecătorii Ala Cobăneanu, Tatiana Răducanu,
Sveatoslav Moldovan, Ion Corolevschi

examinând recursul declarat de către Ministerul Finanțelor, în pricina civilă la cererea de chemare în judecată a lui Alexandru Primac împotriva Ministerului Finanțelor, intervenientul accesoriu Procuratura Generală a Republicii Moldova cu privire la repararea prejudiciului material, împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 13 septembrie 2012, prin care a fost respins apelul declarat de către Ministerul Finanțelor și menținută hotărârea Judecătoriei Rîșcani municipiul Chișinău din 27 aprilie 2012, prin care acțiunea a fost admisă,

c o n s t a t ă:

La 29 noiembrie 2011, Alexandru Primac a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Finanțelor, intervenientul accesoriu Procuratura Generală a Republicii Moldova cu privire la repararea prejudiciului material.

În motivarea acțiunii reclamantul Alexandru Primac a indicat că la 30 ianuarie 2008, lângă parcare, în apropierea clădirii firmei „Drancor”, situată în mun. Chișinău, str. Burebista, 78, a fost arestat de către lucrătorii Centrului pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției și a fost încarcerat în izolatorul Centrului pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției, unde a aflat că este suspectat de comiterea unei infracțiuni, prevăzută de art. 42 alin. (5) și art. 362 alin. (3) lit. a) Codul penal. Reținerea sa a fost ilegală deoarece lucrătorii Centrului pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției l-a reținut nu într-o clădire unde ei desfășurau operațiunea, dar afară, lângă mașina care îl aștepta, fiind încălcate astfel prevederile art. 166 Codul de procedură penală.

Cu încălcarea art. 174 Codul de procedură penală, precum și art. art. 8, 10 din același cod, organele de urmărire penală nu l-au eliberat din izolatorul detențiilor preventive, dar contrar legii au solicitat instanței de judecată arestarea sa.

La 02 februarie 2008, procurorul A. Rudei, neavând nici o dovadă în dovedirea vinovăției sale ilegal l-a pus sub învinuire, încălcând art. 271 Codul de procedură penală, care prevede că pentru a pune sub învinuire, procurorul trebuie să dețină probe suficiente și convingătoare.

Tot atunci, în baza demersului ilegal, înaintat de către procurorul din Procuratura Anticorupție A. Rudei, instanța de judecată Buiucani, mun. Chișinău, fără nici o dovadă că el a comis infracțiune, a dispus aplicarea față de el a măsurii preventive sub formă de arest preventiv pentru 25 zile.

La 21 februarie 2008, Procuratura a înaintat Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău demers repetat de prelungire a termenului de detenție pentru încă 30 zile în privința sa, fără a arăta careva circumstanțe noi, care să justifice necesitatea detenției.

Însă, instanța de judecată fără a ține cont de explicațiile lui și de declarațiile martorilor din dosar în lipsa oricăror dovezi privitor la vina sa, ilegal a aplicat măsura preventivă - arest la domiciliul pentru 20 de zile. Această încheiere a fost contestată de către procuror în Curtea de Apel Chișinău.

Prin încheierea Curții de Apel Chișinău din 28 februarie 2008 a casat încheierea Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău din 21 februarie 2008 și a ales în privința sa altă măsură preventivă de control judiciar.

La 19 decembrie 2008 Judecătoria Buiucani, mun. Chișinău a adoptat sentința de achitare privind lipsa faptei infracțiunii și a indicat în sentința de achitare încălcările comise de către organele de urmărire penală în timpul anchetei acestui dosar penal. La 09 aprilie 2009 Curtea de Apel Chișinău a respins protestul procurorului cu menținerea în vigoare a sentinței de achitare.

La 30 martie 2010 Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție a respins ca inadmisibil recursul procurorului.

Mai indică că pe parcursul urmăririi penale și judecării dosarului penal, adică din 30 ianuarie 2008 până la 30 martie 2010, a achitat pentru serviciile prestate de avocat suma de 54828 lei. Consideră că acest prejudiciu a fost cauzat prin acțiunile ilegale ale organului de urmărire penală.

Cere Alexandru Primac încasarea de la bugetul de stat prin intermediul Ministerului Finanțelor suma de 54828 lei în vederea reparării prejudiciului material.

Ulterior, Alexandru Primac a depus cerere suplimentară prin care a solicitat încasarea din bugetul de stat prin intermediul Ministerului Finanțelor suma de 58828 lei în vederea reparării prejudiciului material.

Prin hotărârea Judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău din 27 aprilie 2012, acțiunea a fost admisă. A fost încasat din bugetul de stat al Republicii Moldova prin intermediul Ministerului Finanțelor în beneficiul lui Alexandru Primac suma de 58828 lei în vederea reparării prejudiciului material.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 13 septembrie 2012 a fost respins apelul declarat de către Ministerul Finanțelor și menținută hotărârea primei instanțe.

La 03 decembrie 2012, în termenul prevăzut de lege, Ministerul Finanțelor a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe, solicitând admiterea acestuia, modificarea hotărârile judecătorești în sensul încadrării prejudiciului material în limitele rezonabile.

Recurentul Ministerul Finanțelor, în motivarea recursului, a indicat că nu este de acord cu hotărârile instanțelor de judecată, deoarece au interpretat eronat dispozițiile Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a

prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești.

Instanțele de judecată urmau să mențină echilibrul între interesele individuale a persoanei și interesele generale a întregii societăți, nu s-a respectat principiul reparării echitabile și rezonabile a daunei materiale și anume consideră exagerată pretenția de încasare a sumei de 58828 lei de la bugetul de stat în vederea compensării cheltuielilor de asistență juridică.

La 15 mai 2013 Alexandru Primac a depus referință prin care a solicitat respingerea recursului ca fiind neîntemeiat și menținerea hotărârilor instanțelor de judecată.

La 19 iunie 2013, Procuratura Generală a Republicii Moldova a depus referință în care a indicat că nu a declarat recurs, dar se alătură cerințelor invocate în recursul declarat de Ministerul Finanțelor.

În conformitate cu art.434 alin.(1) Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei redactate.

Prin scrisoarea din 08 octombrie 2012, Curtea de Apel Chișinău a expediat părților copia deciziei din 13 septembrie 2012, iar la 03 decembrie 2012, în termenul prevăzut de lege, Ministrul Finanțelor a depus cererea de recurs.

În conformitate cu art.440 alin.(2) Codul de procedură civilă, completul din 3 judecători prin încheierea din 24 iulie 2013 a considerat recursul admisibil și a dispus examinarea fondului de un complet din 5 judecători.

În conformitate cu art.444 Codul de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Verificând argumentele invocate în recurs în baza materialelor dosarului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră recursul întemeiat și care urmează a fi admis cu casarea deciziei instanței de apel cu trimiterea pricinii spre rejudecare în instanța de apel din următoarele motive.

În conformitate cu art.445 alin.(1) lit.c) Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită pricina spre rejudecare în instanță de apel în toate cazurile în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Din actele cauzei rezultă că Alexandru Primac a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Finanțelor, intervenientul accesoriu Procuratura Generală a Republicii Moldova solicitând repararea prejudiciului material cauzat în rezultatul acțiunilor ilegale ale organului de urmărire penală și anume cheltuielile de asistență juridică suportate în sumă de 58828 lei.

Prima instanță a admis integral acțiunea lui Alexandru Primac și a încasat de la Bugetul de Stat prin intermediul Ministerului Finanțelor în beneficiul lui Alexandru Primac suma de 58828 lei cu titlu de prejudiciu material.

Curtea de Apel Chișinău, respingând apelul, nu a verificat legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță.

Judecând pricina în ordine de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție a constatat că instanța de apel la emiterea deciziei a încălcat normele de drept procedural.

În conformitate cu art. 239 Codul de procedură civilă, hotărîrea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată. Instanța își întemeiază hotărîrea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță și pe probele cercetate în ședința de judecată.

În conformitate cu art. 376 alin. (1) Codul de procedură civilă, dispozițiile de procedură privind judecarea pricinilor civile în primă instanță se aplică și în instanța de apel în măsura în care nu sînt contrare dispozițiilor prezentului capitol.

Prevederile acestor norme de drept de Curtea de Apel Chișinău nu au fost respectate.

În conformitate cu art. 373 alin. (5) Codul de procedură civilă, instanța de apel este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Astfel, conform art. 3 alin. (1) lit. a) a Legii privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, este reparabil prejudiciul material și moral cauzat persoanei fizice sau juridice în urma reținerii ilegale, aplicării ilegale a măsurilor preventive sub formă de arest, de declarație de a nu părăsi localitatea sau țara, tragerii ilegale la răspundere penală.

Iar, art. 7 alin. (1) lit. e) al aceleiași Legi prevede că în cazurile prevăzute la art. 3 persoanei fizice sau juridice i se compensează sau i se restituie sumele plătite de ea pentru asistență juridică.

În conformitate cu art. 96 alin. (1) Codul de procedură civilă, instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să compenseze părții care a avut câștig de cauză cheltuielile de asistență juridică, în măsura în care acestea au fost reale, necesare și rezonabile.

Prin urmare, Alexandru Primac solicită instanței de judecată încasarea de la Ministerul Finanțelor a prejudiciului material cauzat în urma acțiunilor ilegale ale organului de urmărire penală și anume cheltuielile de asistență juridică suportate în cadrul urmăririi penale și judecării dosarului penal în sumă de 58828 lei.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră incorect și nefondat faptul punerii în sarcina bugetului de stat a obligației de a compensa intimatului Alexandru Primac cheltuielile de asistență juridică fără a verifica dacă aceste cheltuieli sunt necesare, real suportate și rezonabile ca quantum.

De asemenea, instanța de apel nu a verificat dacă aceste cheltuieli de asistență juridică sunt în concordanță cu Regulamentul cu privire la mărimea și modul de remunerare a avocaților pentru acordarea asistenței juridice din oficiu la solicitarea organelor de urmărire penală și a instanțelor judecătorești, aprobat de către Ministerul Justiției la 31 martie 2003 și anume că la stabilirea recompensei pentru cheltuielile de asistență juridică urmează a fi luate în considerație: natura complexă sau simplă a problemelor pe care soluționarea litigiului le-a implicat; volumul de muncă depus de către reprezentantul intimatului, numărul ședințelor judiciare în cadrul cărora Biroul Asociați de Avocați „Tatar-Akțept” a apărut interesele intimatului Alexandru Primac.

Instanța de recurs mai constată că cheltuielile de judecată nu au fost reale, ori în prezent la Judecătoria Rîșcani mun. Chișinău se află pe rol cauza intentată de avocatul Tatar privind încasarea remunerării pentru participarea în dosarul penal Primac.

În această ordine de idei, instanța de recurs reține practica Curții Europene pentru Drepturile Omului, în cauza Ziliberg contra Moldovei unde Curtea a reiterat ca costurile și cheltuielile să fie incluse în baza articolului 41, urmează să fie stabilit dacă costurile și cheltuielile au fost necesare, realmente angajate și rezonabile ca mărime, adică numărul de ore lucrate de avocat și tariful perceput de acesta pentru o oră de lucru.

Contrar prevederilor legale citate, Curtea de Apel Chișinău în decizia emisă nu s-a pronunțat asupra acestor argumente esențiale invocate în apel și nu a motivat respingerea apelului.

Or, aceste argumente invocate de Ministerul Finanțelor sunt importante pentru rezultatul procesului și necesită un răspuns special în hotărâre.

Abținerea instanței de apel de la furnizarea unui răspuns explicit constituie o încălcare a art. 6 §1 CEDO, deoarece recurenteii nu i-a fost acordată posibilitatea de a ști dacă aceste argumente au fost neglijate sau respinse și în ultimul caz, motivele acestei respingeri.

De astfel, această posibilitate nu i s-a acordat nici instanței de recurs.

Astfel, din considerentele menționate și având în vedere faptul că eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul, de a casa integral decizia instanței de apel și de a trimite pricina spre rejudecare în instanța de apel.

În conformitate cu art. 445 al. (1) lit. c) Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de către Ministerul Finanțelor.

Se casează integral decizia Curții de Apel Chișinău din 13 septembrie 2012, în pricina civilă la cererea de chemare în judecată a lui Alexandru Primac împotriva Ministerului Finanțelor, intervenientul accesoriu Procuratura Generală a Republicii Moldova cu privire la repararea prejudiciului material, cu trimiterea pricinii spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, de un alt complet de judecată.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele completului,
judecătorul
Judecătorii

Valeriu Doagă

Ala Cobăneanu

Tatiana Răducanu

Sveatoslav Moldovan

Ion Corolevschi